

PRVNÍ DVA ŠÓGUNÁTY: KAMAKURA a MUROMAČI

I. Kamakura

Shrnutí – kamakura

- z Číny uvedeny dva nové zenové směry (Eisai, Dógen) – vyhovovali *buke*
- rozvoj amidistických sekt – vyhovovali lidu
- Ise-šintó* sa snaží o očistení šintó od buddhismu
- 4 orgány voj. vlády v Kamakuře, dualismus moci (dvorská - vojenská)
- titul *šógun* byl v reálné moci záhy nahrazen titulem *šikken* – šógunův regent, dědičný v rodě Hódžó
- Hódžóové obsadili ve všech důležitých provinciích funkci hejtmana a na šóenech dosazují vojenského správce
- kdo v buddhismu neuspěl v Kjóte, obrátil sa na Kamakuru – dvoucentrálnost i v duchovní oblasti
- nostalgie za starými časy, ale vojenská vláda měla jiné kulturně-duchovní potřeby
- Fudžiwara-no Teika dělá opisy dochovaných heianských literárních památek
- samurajský vazalský vztah *goon-hókó* (milostivé dobrodiní – plnění závazků), trvá až do mongolského vpádu (Čingischánův vnuk Kublajchán – i na Moravu. Marco Polo na jeho dvoře, “*Xipangu*” [žipangu]) – *kamikaze* (1274 a 81) – ale bez vojenské kořisti!
- odlívání “velkého Buddhu” v Kamakuře
- v zenových kláštorech: *šariden* a pití vzácného mletého čaje *mačča*
- několik císařů se pokusilo zničit vojenské mocenské centrum v Kamakuře:
- c. Go-Širakawa vyzval M.-no Jošicuneho na boj proti M.-no Joritomovi a jeho vládě – fiasco vedoucí k Jošicuneho smrti
- M.-no Joritomo se ucházel o titul *šógun*, ale dostal jej až po Go-Širakawově smrti
- c. Go-Toba – pokus o likvidaci bakufu, ale vojenské rody se semkli kolem Hódžóů
- až Go-Daigův pokus byl úspěšný:
- v reakci na rozpínavost šógunské moci císař Go-Daigo zaváděl ze Sungu konfuciánskou tézi o lojalite vůči panovníkovi
- 1333 poražená Kamakura, konec 1. šógunátu
- ale nakonec množství jeho nových nařízení rozdmychalo nespokojenost a Go-Daigův pokus se zřítíl
- Ašikaga Takaudži nakonec Go-Daiga sesadil a na trón dosadil císaře ze soupeřící linie
- Go-Daigo ale s Trojicí pokladů ušel 1336 do Jošina – začátek období Jižní a Severní dynastie (*Nanbokučó*)

1. Završení heianské doby: rody Taira a Minamoto 平・源 a jejich válka

Taira-no Kijomori, nejvyšší minister, dal svoju dceru Tokuko adoptovat' excisárovi, aby bola vhodná ako manželka do cisárskeho rodu. Takto „zušľachtenú“ ju potom vydal za cisárskeho princa. R. 1178 Tokuko porodila syna, a dva roky nato, nehľadiac na chlapcov príliš nízky vek, ho Kijomori presadil na trón pod menom cisár Antoku (r. 1180).

Tairovci si v Kjóte vybudovali sídlo – palác Rokuhara. Obsadili aj posty v mnohých provinciách, a v oblasti dnešného Kóbe začali budovať nový prístav a nové hlavné mesto Fukuhara. ((MAPA) Na niektoré šóeny začali dosadzovať vojenských správcov – džitó.

Kijomori dal vybudovať „svätyňu“ Icukušima-džindža, miesto, ktoré sa považuje za jedno z troch najkrajších miest v Japonsku. Nachádza sa na ostrove Mijadžima v Hirošimskom

zálive a bol to vlastne palác, ktorý doslova „plával na mori“: bol totiž postavený na koloch v plytkej zátok. Jeho torii, týčiaca sa ďalej v mori, je najväčšia drevenná torii v Japonsku a pozoruhodné na nej je to, že je len prosto položená na dne mora; jej stabilite napomáha, že v najvyššom tráme sú kamene, aby bola ťažká a dobre sedela. Svätyňa Icukušima-džindža bola postavená v architektonickom štýle kjótskych aristokratických palácov – *šindenzukuri*, a Kijomori tu použil symbolických päť farieb z čínskej mágie (ommjódó), ktorá bola vtedy v Cisárskom meste v móde.

Bezohľadná ambicióznosť a postupná nadvláda Tairovcov budila nenávisť a odpor.

Mesto, ktoré sa kedysi hrdilo architektúrou a spôsobom života s jemným vkusom a vycibrenou eleganciou, sa muselo teraz prizerať stále častejším scénam drastického zabíjania. Paláce chátrali, ničené pustošivými požiarimi a zemetraseniami, pretože už nebolo v ničích silách, aby zahladil ich následky. K nepokojom sa pridružil hlad, a tak sa kedysi kvitnúce Heianjó stalo v dobe Kijomoriho vlády miestom skazy.

Nespokojnosť napokon viedla k tomu, že r. 1180 bola po krajine rozoslaná výzva k povstaniu proti Tairovcom. V Kantó sa Minamotovci spojili s ďalšími silnými miestnymi rodmi, ktoré boli nespokojné so súčasným stavom. Rod, o ktorý sa Minamotovci hlavne opierali, bol rod Hódžó (nepravidelné čítanie znakov „Hoku-džó“ 北条). Z rodu Hódžó pochádzala Masako, manželka vodcu Minamotovcov. Minamotovci si vybudovali sídlo v kantóskej lokalite Kamakura 鎌倉 ((MAPA – JV od Tókja), kde začali vytvárať inštitúcie pre správu svojho rodu a svojej družiny.

Tairovci medzitým prinútili cisársky dvor, aby sa presťahoval do Fukuhary. 1183 vtrhli Minamotovci do Kjóta a Tairovci ušli smerom k Vnútornému moru Seto. Odviezli so sebou **cisára** Antokua aj **trojicu božských pokladov**, symbolov cisárskej moci.

Antokuova svätyňa nad pobrežím Suma (západne od Kóbe):

Minamotovci prenasledovali Tairovcov; po bitke pri Ičínótani na pobreží Suma západne od Kóbe ((MAPA) boli Tairovci nútení ustúpiť na západ Honšú. Tam napokon r. 1185 pri pobreží Dannoura (medzi Honšú a Kjúšú) utrpeli rozhodujúcu porážku. Pri Dannoure zahynul aj 7ročný cisár Antoku, jeho babička sa s ním vrhla do mora. Antokuova matka Tokuko, dcéra Taira-no Kijomoriho, prežila zvyšok života v ústraní kláštora severne od Kjóta, pod rehoľným menom Kenrei-mon.

Víťazmi vojny bol vodca rodu Minamoto – Joritomo, a jeho **polobrat** Jošicune. ((polobrat= majú spoločného otca). Jošicune vyhral pre Joritoma v tairovsko-minamotovskej vojne niekoľko rozhodujúcich bitiek, bol teda významným a zaslúžilým vojvodcom.

Koniec tairovsko-minamotovskej vojny sa považuje aj za **záver heianskej doby** a takisto za zakončenie japonského **staroveku**.

Vo vojne sa plne ukázala bezmocnosť a slabosť cisárskeho dvora a štátu, ktorému mala byť osoba cisára ústrednou autoritou. Minamoto-no Joritomo po skončení vojny pokračoval v budovaní správneho aparátu v minamotovskom rodovom sídle Kamakura. Tento aparát bol úplne nezávislý od starého v Kjóte. S excisárom udržiaval len formálny písomný styk, čím dával na javo, že pre svoje kroky nepovažuje za potrebné požehnanie cisárskej autority z Kjóta. Pripravoval sa teda nástup vojenskej vrstvy ako hlavnej moci v štáte. V Kamakure k Joritomovým najvernejším patril jeho svokor (*tchán*), Hódžó Tokimasa, otec Joritomovej manželky Masako.

2. Vojenská vláda v Kamakure 鎌倉

Joritomo si bol vedomý nebezpečenstva rozkolu vojenskej šľachty. Preto vzťahy v rámci svojho nového režimu budoval na **novom** princípe, ktorým bolo **vazalstvo**. Vazal – gokenin –

musel **patrit'** do vojenského stavu a vlastniť **pôdu**. Vazalstvo bolo písomne potvrdzované a dedičné. Odmenou zaň bolo privilegované postavenie, ochrana režimom a prednostné právo na bojovú korisť. Vzťah medzi pánom a vazalom fungoval na princípe goon-hókó, **Goon** vyjadruje smer zo strany pána k vazalovi, „milostivé dobrodinie“, kým **hókó** je „plnenie záväzkov“. To bol základ morálnych hodnôt samurajstva a noriem samurajského správania, ktoré boli v období **edo** zhrnuté do kódexu **bušidó**. Slovo samuraj, pôvodne znamenajúce „služobník“, sa vo vojenských kruhoch ujalo a v prostredí všadeprítomnej vzájomnej **služobnej previazanosti** zovšeobecnelo ako označenie príslušníka vojenského stavu. V súčasnej japončine však častejšie používajú výraz buši, kým v európskych jazykoch je slovo samuraj bežnejšie.

Znaky:

公家 *kuge*、侍 *samurai*、武士 *buši*、武家 *buke*

Joritomových vazalov bolo asi **2000**. V Kamakure postupne vznikli **štyri** orgány ústrednej vojenskej vlády.

Excisár **Go-Širakawa** chcel oslabiť moc Minamotovcov a dal príkaz Joritomovmu polo-bratovi Jošicunemu k ťaženi proti Joritomovi. Tento pokus však nevyšiel a Jošicune bol nútený utiecť na sever, kde prosil o ochranu tam pôsobiacich „Fudžiwarovcov z Mucu“. Excisár, zahnaný do úzkych, prijal všetky požiadavky, ktoré mu Joritomo predostrel, vrátane toho, že vojenská vláda vyšle do všetkých provincií vojenských hajtmanov (šugo) a na všetku pôdu pošle vojenských správcov (džitó), čím sa vlastne na všetkej pôde vytvorila paralelná štruktúra štátnej aj vojenskej správy, čiže **dualizmus** civilnej a vojenskej vlády.

Jošicune bol napokon zradený svojím ochrancom, ktorý zo strachu pred blížiacim sa Joritomom porušil svoj sľub ochrany. Jošicune, keď videl, že niet úniku, usmrtil ženu a deti a sám spáchal samovraždu. Príbeh Jošicuneho sa stal jednou z najobľúbenejších povestí, kolujúcich medzi japonským ľudom celé stáročia až dodnes.

Joritomo sa uchádzal o najvyšší vojenský titul *sei-i taišógun* („generalissimus porazivší barbarov“). Získal ho až po smrti excisára Go-Širakawu, r. 1192, ako štvrtý *sei-i taišógun* v histórii. Titul v skrátenej verzii „*šógun*“ sa stal dedičným titulom vo vojenskej vláde, ktorá sa na západe podľa toho nazýva šógunát, kým v Japonsku túto vládu označujú ako *bakufu*, dosl. „vláda z hlavného stanu“.

V Japonsku takto vznikajú dve mocenské centrá – starý cisársky dvor v Kjóte, a nový „hlavný stan“ - *bakufu* v Kamakure.

Šógunát sa budoval na myšlienke jednotnej vojenskej vrstvy. Táto jednota však bola chatrná.

Vojnová korisť, získaná v boji s Tairovcami, zďaleka nemohla nasýtiť túžbu po pôde.

Kríza kamakurskej vlády vypukla už po r. 1199, keď došlo k predčasnej smrti Minamoto-no Joritoma. Joritomo postupne vyvraždil všetkých svojich bratov a ostatné osobnosti rodu Minamoto a jeho dvaja synovia nezdedili vodcovské schopnosti. Formálne síce získali titul druhého a tretieho šóguna, ale vzápätí sa obaja stali obeťou úkladov. Na pozadí týchto činov bol rod Hódžó, z ktorého pochádzala ich matka Masako. Masako s bratom, ktorého meno bolo Hódžó Jošitoki¹, bez váhania odstraňovali každého, kto im stál v ceste k moci. Jošitoki sa zmocnil vedenia dvoch najdôležitejších inštitúcií kamakurskej vlády a vyhlásil sa za „šógunovho regenta“ šikken. Vlastná šógunská funkcia sa stala tak bezvýznamná, že ju ponúkli najprv cisárskemu princovi a potom do rodu Fudžiwara. Titul *šikken*, šógunov regent, sa potom naďalej dedil v rode Hódžó.

¹ Tu se už setkáváme s příjmeními bez přípony *-no*, která byla vyhrazena jenom pro příjmení dvorské šlechty *kuge*.

Medzitým sa v Japonsku uhost'uje nový buddhistický smer z Číny – čchan, v japonskej výslovnosti zen. Mních Eisai sa vracia z Číny r. 1191 a zakladá zenovú školu rinzai. 1199 zakladá prvý zenový kláštor Džufukudži v Kamakure, pod patronátom Hódžó Masako. 1202 zakladá kláštor Kennindži v Kjóte.

Fudžiwara-no Teika, významný literát a pamätník (č. pamětník) heianských čias, si okolo r. 1220 už len narieka za zašlými heianskými časmi. Skladá slávne verše, ktorých zmysel znie „Pozri, už nieto ani sakúr ani pestrých listov. Len trstená chyža v jesennom stmievaní“. Nostalgia za starými časmi bola módna už aj vo vrcholnom heiane, ako sme videli, podobne ako sa vtedy rozšíril aj motív opustenej roztúženej ženy. Ale realita počiatku 13. storočia bola už iná. Fudžiwara-no Teika starostlivo robí kópie starých heianských literárnych diel, v snahe udržať pri živote starú heianskú tradíciu kvalitných krásnych rukopisov a malieb. Z heianského obdobia sa zachovali zvitkové obrazy zobrazujúce heianské literárne diela – výtvarný štýl jamatoe.

Obrázkový zvitok (*emaki*)

Vďaka Teikovým odpisom sa nám zachovali mnohé literárne diela, ktoré by boli zrejme inak nenávratne stratené.

R. 1221 došlo k tzv. vzbure Džókjú. Viedol ju excisár Go-Toba, ktorý sa pokúsil o likvidáciu kamakurskej vlády. Vyhlásil ťaženie proti Hódžó Jošitokimu, dúfajúc, že sa k nemu pridajú aj nespokojné vojenské rody. Vojenské rody sa však rýchlo zomkli okolo Hódžóovcov, vnútorné rozpory ustúpili rozhodnej jednote a spoločným záujmom. Napokon bolo Go-Tobovo vojsko porazené 10násobnou presilou samurajských vojsk. Nevydarená vzbura potvrdila, že Dvor nie je schopný sám vzdorovať novému režimu a že nemôže počítat ani so širšou podporou zo strany vojenskej šľachty.

Poučení touto vzburou si Hódžóovci pre istotu vybudovali stále sídlo aj v Kjóte, a to v Rokuhare, bývalej rezidencii Tairovcov. Excisár Go-Toba bol poslaný do vyhnanstva a jeho pozemkový majetok bol zabavený. Rokuhara sa stala stálym vojenským veliteľstvom, ktorého úlohou bolo dozerat' na hlavné mesto.

Medzitým, roku 1227 sa vracia z Číny mních Dógen a prináša do Japonska druhý zenový smer - školu sótó, ktorej centrom sa stal jeho kláštor ďaleko v horách SZ od Kjóta - Eiheidži.

Eiheidži – mních hovorí o areáli kláštora

Eiheidži – pohľad na horský svah, na ktorom kláštor stojí

Vojenská vláda postupne posilňuje **dualizmus cisárskej a vojenskej administratívy** na celom území krajiny. V provinciách sú dosadzovaní **hajtmani** (*šugo*) a na panstvách šóen vojenský správovia (*džitó*), ktorí si postupom času vymáhajú až polovicu z výnosu, ktorý predtým patril pôvodnej štruktúre majiteľov cez patróna a najvyššieho patróna.

Rozvoj **remesiel a obchodu** podnietil vznik miest v lokalitách, kde sa pravidelne konali trhy. Časť obchodníkov a roľníkov sa vyformovala z niekdajšej vrstvy **opovrhnutého ľudu**, a táto **stigma** na tejto vrstve japonskej spoločnosti pretrvávala **celé stáročia**. V spoločenskej štruktúre sa objavujú aj cechy – za, organizované skupiny hercov, hudobníkov a rozprávačov, ktorí sa utiekali pod ochranu miestnych mocipánov, kláštorov a svätýň, kde sa venovali organizovaniu pravidelných vystúpení pri príležitosti rozličných výročných sviatkov. Medzi **rozprávačmi** sa formujú základy neskoršieho klasického **Príbehu rodu Taira**, ktorý po krajine roznášali slepí mnísi s lutnou biwa, pravdepodobne priami pokračovatelia starovekých slepých mníchov, ktorí v 6. storočí prišli z Číny na Kjúšú. Jednotlivé epizódy bojov sa formovali ako ľudové legendy, hlavne príbehy o **Jošicunem** a o osude cisárovnej **Kenreimon** - Tokuko, dcére Taira-no Kijomoriho, matke malého cisára **Antokua**, ktorý sa utopil v bitke pri Dannoure. Táto ústna slovesnosť vznikala v prostredí mocenských bojov, keď si kamakurská vláda vedená regentami (*šikken*) z rodu Hódžó presadzovala svoje právo na rozhodovanie v rámci celého Japonska aj za cenu vyhladenia celých opozičných rodov.

3. Mongolská hrozba

Šógunátnym zriadením od r. **1266** začala otriasať hrozba z pevniny, ktorá dovedy ovládla takmer celú Euráziu, zasiahnuť až na Moravu a do Uhorska. Boli to Mongoli.

Prvým zjednotiteľom Mongolov na území ich pravlasti – dnešného Mongolska – bol schopný vojvodca a nemilosrdný dobyvateľ Čingis-chán (v modernom mongolskom pravopise azbukou „Čingis chaan“). Jeho vnukom bol Kubilaj(Kublaj)-chán (v modernom mongolskom pravopise azbukou „Chubilaj chaan“ - výslovnosť [Chov'lä chán]).

Mongoli dobyli severočínske kráľovstvá a **napokon** aj zvyšok dynastie **Sung** na juhu Číny, nastoliac nové čínske dynastické obdobie Jüan 元 (výsl. [jüen], sj. Gen). Na dvore Chubilaj chaana slúžil 17 rokov aj kupec Marco Polo z Benátok, ktorý potom priniesol do Európy zvesti o Japonsku: Japonsko sa totiž práve počas pôsobenia Marca Pola u Chubilaj chaana stalo predmetom ďalších chánových koristníckych chůťok.

Chán Chubilaj poslal do Japonska **niekoľkokrát** svoje požiadavky s hrozbou **útoku**. Cisársky dvor uvažoval o **prijatí** chánových podmienok, ale kamakurská vláda ich rozhodne **odmietla**. To viedlo k dvom **gigantickým** výpravám proti Japonsku, s prestávkou **siedmich** rokov: roku 1274 a potom 1281. O veľkosti loďstva Mongolov, v ktorom boli prevažne **kórejské** a **čínske** lode, a o priebehu bojov sa dozvedáme z Análov ríše Jüan (Jüan-š) a kórejských Dejinách Korjo (Korjo-sa), čo bol nový názov Kórey po tom, čo **Sillu** nahradila nová dynastická ríša **Korjo**. Takisto o nich hovoria čiastočne aj **japonské** pramene. Podľa nich obidva útoky pomohli zmariť **mohutné búrky** (1274 išlo o koncoletný **tajfún**, 1281 o **nečakanú jesennú búrku**), ktoré Japonci nazvali kamikaze, božský vietor, pretože verili, že japonské božstvá kami pomohli zachrániť krajinu pred mongolským dobytím.

Následkom týchto udalostí potom Marco Polo priniesol do Európy zmienky o týchto útokoch a v Európe sa šírila názov Japonska v podobe, ako v Číne nazývali Japonsko vo vtedajšej čínskej výslovnosti - Ž-penguo – zachytený v podobe vtedajšieho benátskeho pravopisu ako Xipangu (písmeno „x“ v benátskom pravopise označovalo **hlásku ž**, ktorá sa v iných talianskych nárečiach nevyskytovala). Z tejto podoby pramena európske názvy Giappone, Japon, Japan, a cez nemecké čítanie Japan potom na konci 19. storočia prenikla aj do češtiny a slovenčiny výslovnosť s J, teda Japonsko.

Mongolským ohrozením sa kamakurská vláda dostala do zložitej situácie, ktorá viedla k **nespokojnosti medzi dôležitými samurajskými rodmi**. Funkcia vojenských správcov totiž nemohla dlhodobo uspokojiť ich nároky, pretože teoreticky umožňovala len podiel na príjmoch z pozemkového majetku **dvorskej šľachty**. Ako si vojenski správcovia zabezpečovali vyššie príjmy? V snahe privlastniť si väčší podiel si vojenski správcovia často vynucovali rozličnými spôsobmi **odovzdanie** statku za fixnú rentu či **rozdelenie** statku medzi **pôvodného** majiteľa a **nového vojenského majiteľa**. Takáto zvoľ'a vojenských správcov sa často stávala dôvodom k **st'ážnostiam** u kamakurskej vlády.

Snaha zbohatnúť bola u nižšej vojenskej šľachty komplikovaná taktiež **dedičským** právom, ktoré priznávalo dedičský podiel aj **manželke** a **deťom** vedľ'ajších manželiek a konkubín, čo bolo príčinou **nadmerného delenia** rodových majetkov. Takisto **služba**, ktorou boli vazali šógunátu povinní, vyčerpávala ich hospodárske možnosti.

Táto priam **katastrofálna** situácia nižšej vojenskej šľachty bola dovřená tým, že na rozdiel od domácich vojen, kedy víťazi rozdávali ako odmenu majetky porazených nepriateľov, bolo odrazenie mongolských vpádov víťazstvom BEZ vojenskej koristi. Šógunátna vláda **nemala** prostriedky, ktorými by vynahradila vazalom ich obetavosť a materiálne straty v priebehu niekoľkých desaťročí bojovej pohotovosti v dobách mongolskej hrozby. Roku 1294 jej preto neostalo iné len prehlásiť, že za účasť na obrane proti Mongolom sa odteraz nijaké odmeny **nebudú poskytovať**. Toto bolo závažným narušením vzťahu medzi šógunátom a vazalmi, v ktorom sa „go-on“, tj milostivé dobrodinie“ a hókó „plnenie záväzku“ považovali za nerozlučne späté hodnoty. Súdržnosť vojenskej vrstvy začala dostávať vážne trhliny.

Mimoriadna situácia v dôsledku dlhodobého mongolského ohrozenia posilnila despotickú vládu Hódžóovcov. Ústredné šógunátne inštitúcie stratili význam a rozhodovanie sa prenieslo do súkromných porád v rodovej rezidencii Hódžóovcov. S odvolaním na mongolské nebezpečenstvo obsadili Hódžóovci tiež funkcie hajtmanov vo všetkých strategicky dôležitých provinciách. Tento postup viedol k otvorenému nepriateľstvu a rozporom medzi regentským rodom a inými mocnými samurajskými rodmi.

V tejto kríze sa aktivovala činnosť ozbrojených skupín, ktoré nepodliehali nijakému vedeniu a stávali sa vlastne **zbojníckymi tlupami** (akutó).

4. Go-Daigo

V takejto situácii nastupuje r. 1318 v Kjóte na trón cisár Go-Daigo, ktorý bol rozhodnutý zostať na tróne a **nestať sa excisárom**. Cisár sa niekoľkokrát pokúsil o povstanie proti kamakurskej vláde. Pri prezradení jedného jeho plánu ho vojenská vláda poslala do vyhnanstva na ostrovy Oki ((MAPA), hnutie odporu proti kamakurskej vláde však už pokračovalo aj bez priameho cisárovho zasahovania a protesty sa šírili. R. 1333 sa Go-Daigovi podarilo z Oki **utiecť** a vylodiť sa na Honšú. Vojsko, ktoré proti nemu poslal šógunát, nečakane **obrátilo zbrane** a v Kjóte obsadilo Rokuharu, kde **zosadilo oboch miestodržiteľov** kamakurskej vlády. Tomuto vojsku velil Ašikaga Takaudži. Po obsadení Kjóta sa proti Kamakure pohlo (*pohnulo*) vojsko, vedené vojvodcom m. Nitta Jošisada. Toto vojsko dobylo Kamakuru, kde posledné stovky hódžóovskej strany spáchali samovraždu.

5. Záver kamakurského obdobia

V lete 1333 sa tak uzavrelo obdobie kamakurského šógunátu. Cisár Go-Daigo znovu nastúpil na trón a horlivo sa pustil do úsilia obnoviť autoritu cisárskej vlády v Kjóte. V japonskej historiografii sa v tejto situácii používa termín „**reštaurácia**“ v zmysle obnovenia, znovunastolenia pôvodného stavu. Ide o vyjadrenie situácie, keď po období

oslabenia cisárskej moci dôjde k pokusu znova ju etablovať, doslova „zreštaurovať“. Pokus cisára Go-Daiga dostal podľa novej éry názov reštaurácia Kemmu.

Go-Daigo hľadal vzor v heianských cisároch Daigo a Murakami, ktorým sa nakrátko podarilo zbaviť cisársky trón fudžiwarovských regentov a riadiť záležitosti podľa svojich predstáv. Go-Daigovo úsilie sa opieralo o filozofické prúdy zo sungskej Číny (dynastia Sung predchádzala mongolskému obdobiu Jüan); hlavnou sungskou tézou, o ktorú sa opieral, bol **konfuciánsky princíp lojality voči panovníkovi**. Zreorganizovala sa vládna štruktúra, ktorá bola rozdelená do 4 inštitúcií alebo kancelárií. V provinčnej správe bol zachovaný dualizmus **civilných guvernérov a vojenských hajtmanov**.

Go-Daigova predstava, že tradičná autorita cisára je taká silná, že sa stane trvalým požitkom rôznorodých síl krajiny, sa ukázala iluzórna. Nové nariadenia, ktoré Kemmuská reštaurácia zavádzala, rozduchali nespokojnosť vo všetkých vrstvách spoločnosti a rýchlo viedla k **zániku** tohto pokusu.

Za tohto stavu rastúcej nedôvery voči cisárskej vláde znova vystúpil bojovník Ašikaga Takaudži. R. **1335** obsadil **Kamakuru** a potom sa obrátil proti **Kjótu**. Vypukla nová domáca vojna, ktorá v krátkej dobe pochovala (pohrčila) všetky nádeje panovníckeho rodu a dvorskej šľachty na obnovu centralizovanej monarchie. Ašikaga Takaudžimu sa napokon podarilo dobyť Kjóto. Ako víťaz zosadil Go-Daiga a dosadil na trón cisára z druhej, **súperiacej** línie cisárskeho rodu. Tento nový cisár bol len bábkou (loutkou) v rukách Takaudžiho. Ašikaga Takaudži založil novú vojenskú vládu a o dva roky neskôr prijal formálne z rúk nového cisára titul **šóguna** (bolo to r. **1336**).

Súčasne s tým, ako došlo k tejto významnej zmene vo vojenskej vrstve spoločnosti – nastoleniu nového šógunátu, došlo aj k dôležitej zmene v **cisárskej dynastii**. Cisár Go-Daigo, ktorého Ašikaga Takaudži zosadil, sa totiž **nevzdal** svojho cisárskeho titulu. Ušiel z Kjóta spolu s najvernejšími členmi Dvora a vojenskej šľachty a usadil sa v kraji zvanom Jošino, v horách na juh od Jamata ((MAPA). Keďže si z Kjóta odniesol aj Trojicu božských pokladov, považoval sa za jediného právoplatného cisára. Jeho dvor sa nazýva „Južný dvor“.

Takto došlo v japonskej cisárskej dynastii k pozoruhodnému rozštiepeniu, schizme (č. *schizmatu*), ktorá trvala **54 rokov** a nazýva sa Obdobie Severného a Južného dvora – Nanbokučó.

6. Kultúra obdobia kamakura

Kultúra cisárskeho dvora, ktorá dosiahla svoj vrchol v heianskom období, pomaly prežívala v chátrajúcom Kjóte. Tu pokračovala tradícia **cisárskych básnických antológií** a esejistických **črt**.

Vojenská šľachta však mala značne odlišné kultúrne aj duchovné potreby. Ešte počas obdobia kamakura sa formujú prvé verzie **Príbehu rodu Taira** a vo výtvarnom žánri **emakimono** sa objavujú súveké témy ako *Príbeh o nepokojoch Heidži* (*Heidži monogatari emaki*) či *O vpáde Mongolov slovom i obrazom* (*Móko šúrai ekotoba*).

Boje vnášali do života vojenskej šľachty aj vidieckeho obyvateľstva neustálu neistotu, čoho prirodzenou reakciou bolo **hľadanie duchovnej útechy**. Toto hľadanie sa prejavilo vo významných zmenách v rámci buddhizmu a vo vzniku nových siekt či smerov. Príznačné pritom bolo, že pokiaľ niektorý smer neuspel v Kjóte, obrátil sa do Kamakury, a tým sa dvojcentrálnosť Japonska prejavila aj v duchovnej oblasti.

Ešte v období heian, hlavne k jeho záveru, išlo o **amidizmus**, kult západného Buddha Amitábhu, ktorý sľuboval spásu všetkým a zjednodušenie cesty k nej – prostým **NENBUCU** čiže odriekaním Amitábhovho mena. Takto bola prvýkrát v dejinách japonského myslenia formulovaná myšlienka rovnosti ľudí. Hónen zakladá smer Čistej krajiny (Džódo-šú), jeho žiak Šinran rozvíja učenie svojho majstra a zakladá Pravú sektu Čistej krajiny (Džódo-šin-šú),

neskôr nazývanú aj Ikkó-šú. Tretiu odnož tohto smeru založil Ippen ako smer Džišú (Sekta času).

Amidické sekty nenbucu priťahovali hlavne **najchudobnejších**, kým **vojenská šľachta** preferovala **zen**. Tento buddhistický smer kládol zvláštny dôraz na **meditáciu**, ktorá síce bola neoddeliteľnou súčasťou pôvodného učenia historického Buddha v Indii, ale v odnožiach, ktoré sa dostali po dlhých storočiach do Japonska, nebola meditácia najnápadnejším znakom a bola skôr v úzadí. Eisai v smere rinzai a Dógen v smere sótó priniesli do Japonska nové meditačné metódy, ktoré mali viesť k pravému a pôvodnému buddhistickému **prebudeniu**, v novej zenovej terminológii nazývanému japonským slovom „satori“.

A napokon Ničiren bol zakladateľom smeru Lotosového sútra, Hokke-šú, značne radikálneho buddhistického smeru. Ničirenovo Hokkešú hlásalo angažovanie sa v politickom živote a odriekanie názvu buddhistického spisu Mjóhó-rengé-kjó, *Sútram o lotose pravého Zákona*, v sanskrte *Saddharma-pundaríka-sútram* („*sútra(m)*“ (v sanskrte stredný rod) je buddh. žáner, ktorý je štylizovaným zápisom Buddhovej kázne; jp. *kjó* „klasický spis“).

Na druhej strane sa prejavil aj nový prúd v rámci šintó, ktorý sledoval očistenie od miešania šintó a buddhizmu. Tento smer sa nazýva Ise-šintó, pretože súvisí s Veľsvätyňou bohyne Amaterasu v Ise.

V architektúre buddhistických kláštorov sa začal presadzovať nový prvok, šariden, ktorý vlastne typologicky zodpovedá pagode v iných budd. kláštoroch. Pagoda je pamätník s relikviou, takisto aj šariden obsahuje relikviu (zo sanskr. „*šaríra(m)*“ = telo), len nie je taký vysoký.

Nadalej sa rozvíja aj sochárstvo, zobrazujúce popri rozličných buddhistických božstvách aj osobnosti z radov buddhistických mníchov. V Kamakure sa od r. 1252 odlievala obrovská socha Buddha, ktorá mala byť dôstojným náprotivkom Veľkého buddhu v Tódaidži v Nare. Budova Buddhovej siene však bola zničená vlnou cunami r. 1498 a odvtedy ostáva táto socha v Kamakure pod holým nebom.

Kamakurský *daibucu* – od r. 1498 pod holým nebom

Významným prínosom zenového buddhizmu bol aj rozvoj kultúry pitia čaju. V **čínskych** čchanových kláštoroch sa pitie čaju odvodzovalo od **Bódhidharmu**, indického mnicha z 5. storočia, ktorý meditačný smer priniesol do Číny. Bódhidharmah považoval čínsky čaj za veľmi účinný prostriedok na posilnenie ducha pri dlhých nočných meditáciách. V časoch, keď japonskí mnísi Eisai a Dógen boli v Číne, sa v tamojších kláštoroch už obradne pripravoval mletý zelený čaj **mačča** šľahaním v horúcej vode, a tento rituál priniesli títo mnísi potom aj do Japonska ako súčasť zenovej kláštornej praxe. V Japonsku sa spočiatku tradoval len v zenových kláštoroch, ale postupne sa šírila aj medzi vládnuce vrstvy a v neskorších storočiach potom aj medzi **boháčov**, ktorí si vzácny drahý mačča mohli dovoliť. Ruka v ruku s pitím našľahaného mletého čaju ide aj výroba špeciálnych širokých misiek na jeho prípravu, ktorých tmavá farba má zvýrazňovať výraznosť jasnozelenej farby mačča. Výroba keramiky takýchto misiek sa zo sungskej Číny dostala do Japonska a úspešne sa tam udomácnila. Hlavným strediskom takejto keramiky bola lokalita Seto, ktorá je jedným z významných keramikárskych centier dodnes.

Q (=otázky) – kamakura

1. Kedy bolo?
2. Prečo si Minamoto-no Joritomo vybral za své mocenské sídlo Kamakuru?
3. Který rod prebral od Minamotů hlavní moc v kamakurském šógunátu a jak k tomu došlo?
4. Jaké změny zaznamenal buddhismus?
5. Co se v době kamakura dělo v architektuře, výtvarném umění a literatuře?
6. Co způsobily mongolské útoky?
7. Kdo stál za pádem kamakurského šógunátu?

II. Muromači

Shrnutí - muromači

- schizma *Nanbokučó* trvající 54 let
- soupeřící místní skupiny buke napomohli k oslabení šógunátu
- Ašikaga Jošimicu byl úspěšnější, i když nastoupil na šógunský trůn jako 12iletý
- vrcholná doba království *Rúčú* na souostroví Rjúkjú
- vzpoury trvaly i několik let a zabíraly celé provincie
- kulturní konkurence mezi Zlatou věží („pavilonem“) – *Severní hory*, a Stříbrnou – *Východní hory*
- válka *Ónin* trvala víc než 10 let a zdevastovala Kjóto – počátek století válek (*Sengoku džidai*)
- vznik *šugo-daimjó* – dědičných vojenských velmožů, spravujících velká území
- architektura muromači – *šoin-zukuri*

1. Obdobie muromači – prvá fáza: „Severný a Južný dvor“

Videli sme teda, ako došlo k pádu **kamakurskej** vojenskej vlády, ktorá sa začala ako šógunát **Minamotovcov** a skončila sa ako zvládať šógunských regentov **šikken** z rodu **Hódžó**. Po neúspešnom pokuse cisára **Go-Daiga** o znovunastolenie cisárskej moci došlo k cisárskej **schizme** – obdobiu Severného a Južného dvora, a **Ašikaga Takaudži** sa dal menovať **šógunom** od cisára, ktorého **sám** dosadil na trón potom, čo z neho zosadil Go-Daiga.

Vznik nového šógunátu na čele s rodom Ašikaga bol počiatkovou fázou takmer nepretržitého sledu **rozbrojov a domácich vojen**, ktorý potom trval tri storočia a ukončil sa až roku 1600. V ekonomickej sfére je dôležitý **rozvoj** poľnohospodárstva a postupný **zánik** panstiev šóen. Štruktúra šóenov bola neustále nabúravaná už od obdobia kamakura. Vojenský správcovia zneužívali svoje postavenie a privlastňovali si stále väčší podiel na zisku. Mnohí patróni napokon dávali prednosť vynútenej dohode o odstúpenie svojho majetku provinčnému hajtmanovi za fixnú rentu.

Túto zmenu na vidieku podnecovala **d'alšia**, a to upevňovanie dedinskej (vesníckej) **občiny**. Roľníci a majitelia polí sa začali schádzať na zhromaždeniach a ich rozhodnutia začali platiť ako **záväzné pravidlá**, ktorých dodržiavanie sa prísne vyžadovalo. Vznik dedinskej občiny spočíval v tom, že obecina prekonávala bývalé neorganické roztrieštenie dediny, spôsobené poddanskou podriadenosťou roľníkov rôznym šóenom, ktorých dvorce ležali v katastri obce.

Vojenská šľachta sa v 14. storočí stala dominantnou zložkou vládnuceho kruhu, ale ašikagovskému šógunátu sa len veľmi ťažko darilo udržiavať jej jednotu. **Rozpad** vojenskej vrstvy na **súperiace miestne** skupiny, ku ktorému došlo v muromačskom období, sa nevyhnutne dostával do rozporu s **integračnou** funkciou šógunátu. K tomu sa pridávala **cisárska schizma** Severného a Južného dvora, a Ašikaga Takaudži len ťažko zvládal manévrovať medzi rozličnými znepriatelenými stranami vtedajšieho Japonska. Navyše, rozpadom sústavy šóenov strácal cisársky rod aj dvorská šľachta zdroje príjmov, čo spôsobovalo nezadržateľný pokles ich životnej úrovne, a tým ostávali **závislí na šógunáte**. Ako sa však aj **šógunát** dostával do finančnej tiesne, dochádzalo k úpadku dvorských ceremónií aj celého dvorského života a veľa tradičnej šľachty **opúšťalo Kjóto**.

Až vláda tretieho šóguna menom Ašikaga Jošimicu bola úspešnejšia.

Ašikaga Jošimicu – 3. ašik. šógun

Nastúpil na post šóguna ako **12ročný**, a obdobie jeho vlády bolo vrcholom moci šógunov jeho rodu. Bol

milovník umenia, ešte ako mladíkovi sa mu zapáčil detský herec z Jamata menom Zeami, a tak ho spolu s jeho otcom Kannamim pozval do Kjóta a podporoval ich. Zeami sa tak dostal do kultivovaného prostredia Kjóta, čo ho predurčilo k tomu, že sa stal tvorcom **klasickej drámy nó**.

predstavenie divadla nó (hra *Hagoromo* "Rúcho z peria")

K úspechom vlády Ašikaga Jošimicua patrilo:

1. Podarilo sa mu dostať pod moc šógunátu mocných **provinčných hajtmanov šugo**.
2. Roku 1378 sa usadil v kjótskom severo-južnom „páse“ **Muromači** ((), kde si dal vybudovať okázalý „Kvetinový palác“ (Hana-no gošo). Podľa lokality jeho sídla sa nazýva aj obdobie ašikagovských šógunov obdobím muromači.
3. R. 1392 dosiahol zrušenie cisárskej schizmy, keď sa cisár **Južného dvora vzdal trónu a jediným** cisárom zostal **Go-Komacu**.

Za Jošimicuovej éry dostala mocenská štruktúra šógunátu muromači konečnú podobu. Boli zriadené úrady troch kancelárov: **hlavným kancelárom** ((šicudži, neskôr) **kanrei**) mohol byť menovaný len člen z **troch** rodov spriaznených s Ašikagovcami: **Hatakejama, Hosokawa a Šiba**. Na dozor nad Kjótom bdela Komora pre veci služobné (**samuraidokoro**): **vedúci** tejto komory – kjótsky podkancelár - nasledoval hneď po hlavnom kancelárovi a mohol ním byť menovaný len príslušník **4 privilegovaných rodov: Jamana, Iššiki, Kjógoku a Akamacu**. Členovia týchto siedmich rodov boli tiež menovaní za **provinčných hajtmanov šugo**. Vo **východnej nížine Kantó** bol ako výsledok zložitých vzťahov napokon zriadený úrad Kantóskeho kancelára (**Kantó kanrei**), ktorého úrad bol **spočiatku dedičný** v bočnej vetve Ašikagovcov.

Jošimicu r. 1395 opustil úrad šóguna, čím vlastne kopíroval prax v cisárskom rode, kde cisár odstupoval a stával sa excisárom. Oficiálnym **Štvrtým** ašikagovským šógunom sa stal jeho syn **Jošimoči**.

2. Kultúra „Severných vrchov“

Jošimicu si však ešte aj potom ponechal reálnu moc, podobne ako to bývalo v cisárskom rode. Ako milovník umenia chcel tromfnúť cisársky dvor aj veľkoleposťou svojich sídiel. Preslávil sa hlavne **buddhistickým letohrádkom**, (MAPA) ktorý si vtedy dal budovať v **Severných** vrchoch na okraji Kjóta v areáli pôvodného **zenového kláštora**. *Kláštor Jelenej obory*, Rokuondži, ako znie jeho oficiálny buddhistický názov, sa stal vrcholom Jošimicuovho umeleckého snaženia.

Kinkaku (dosl. „Zlatá veža“, Zlatý pavilón)

Dodnes sa tento parkový buddhistický komplex zachoval ako najskvelejšia pamiatka Jošimicuvých čias, sústredený okolo čarokrásnej budovy, pozláteného **šaridenu**, odrážajúceho sa na hladine jazierka; tento šariden sa ľudovo začal nazývať KIN-KAKU, dosl. „Zlatá veža“, a bol taký charakteristický, že sa od neho odvodzuje bežnejší názov komplexu - *Kinkakudži* (dosl. „Kláštor Zlatej veže“, u nás známejší ako Zlatý pavilón). Tento záhradno-kláštorný komplex bol dokončený r. 1398 a Jošimicu ho urobil sídlom svojho exšógunského pôsobenia. Tu prijímal aj čínskych vyslancov po tom, čo sa mu r. 1401 podarilo nadviazať diplomatické styky s mingskou Čínou. Totiž mongolská dynastia Jüan v Číne napokon padla a vystriedala ju čínska dynastia so slávnostným názvom Ming – žiara. Mingské listiny titulujú Jošimicua titulom „kráľ Japonska“ – wang (日本之王). A tak Jošimicuova nová rezidencia mala cudzincov ohurovať. Jošimicu veľmi zbohatol na otvorení obchodu s touto krajinou: monopolizoval si dovoz medeného obeživa a obklopoval sa najkrajším porcelánom a inými artefaktmi z Číny. Vystavoval ich potom na okázalých slávnostiach v čínskom štýle, poriadaných v jeho Kláštore Jelenej obory, ktorý sa nazýval Jošimicuvým „**sídlom v Severných vrchoch**“. Tieto večierky následne veľmi ovplyvnili umelecko-kultúrne prostredie v Kjóte a napokon aj v celom Japonsku. V r. 1408, krátko pred Jošimicuvou smrťou, navštívil šógunovo „sídlo v Severných vrchoch“ dokonca sám cisár Go-Komacu, čo bola mimoriadna udalosť, pretože bežným protokolom bolo, že cisár mal návštevy prijímať, nie poskytovať. Pojem „kultúra Severných vrchov (č. Severných hor)“, Kitajama bunka, symbolizuje celú túto významnú éru japonských kultúrnych dejín. Do pojmu *kultúra Severných vrchov/Severných hor* spadajú také kultúrne výdobytky ako nadpájaná (řazená) báseň renga, dráma nó a obdiv k dovážaným mingským umeleckým predmetom vrátane čínskeho porcelánu.

Čínsky vplyv sa prejavoval aj v zenovom buddhizme. Zenové kláštory mali k Číne bližšie, ich zakladatelia často patrili k mníchom, ktorí navštívili Čínu, a znalosť čínštiny, tradovaná v zenových kláštoroch, umožňovala, že mnísi týchto kláštorov mali **Pahší a bezprostrednejší prístup** k čínskym textom, než to bolo v iných oblastiach japonskej spoločnosti.

Pod čínskym vplyvom sa v zenovom umení stráca zmysel pre **ikonografiu** a umeleckým výrazom ideí zenového učenia sa stáva **krajinomal'ba**, pohľad na krajinu. Tradícia čínskej tušomal'by z obdobia Sung, zobrazujúcej čínsku krajinu, bola novým sviežim podnetom pre domácu maliarsku tvorbu. Jedno z najvýznamnejších mien spomedzi maliarov je Seššú (1422-1506), ktorý sa považuje za najslávnejšieho tvorca japonskej tušovej krajinomal'by.

Seššú – krajinka

Seššú – vyobrazenie *Ama-no Hašidate*

Seššúov súčasník Kanó Masanobu (1437-1530) založil zasa mocnú tradíciu maliarstva, ktoré nadviazalo na staré japonské maliarstvo **jamatoe**. Od samotného Masanobua sa zachovalo veľmi málo diel, známejšie sú diela jeho potomkov a nasledovníkov, ktorí pokračovali v jeho tradícii a používali rodomé meno Kanó.

Kanó Masanobu

Niekedy krátko po zakončení cisárskej schizmy bolo dohotovené dielo *Kronika veľkého mieru (Taiheiki)*, ktoré popisuje bojmi poznačené obdobie Južného a Severného dvora. Taiheiki je považované za významný prameň k tomuto úseku japonských dejín.

Zatiaľ na vidieku prebieha proces ďalších premien vo vojenskej šľachte. Morálne hodnoty z kamakurskej doby ako bezmedzná **oddanosť** // či **poslušnosť** poklesli a v jednotlivých provinciách dochádza k novému zoskupovaniu samurajstva okolo **provinčných hajtamnov šugo**. Ašikagovci dosadzovali za hajtmanov hlavne členov spriaznených rodov, iba v okrajových oblastiach bývali do tejto funkcie menovaní spravidla príslušníci miestnych silných rodov.

Upevňovanie pozícií vojenskej šľachty na bývalých šóenoch prehĺbilo jej vzťah k **pôde**. Nebolo výnimočné, aby **ten istý** hajtman spravoval **aj niekoľko provincií naraz**, čím niektoré rody získavali kontrolu nad rozsiahlymi územia. Takto sa z nich stávali **dediční veľmoži**, ktorí spravovali veľké územia. Preto sa objavuje ich označenie **šugo-daimjó**, hajtman-zemepán (daimjó z dai-mjóšu = veľký nominálny hospodár). Najmocnejší zo šugo-daimjóov patrili k **siedmim privilegovaným rodom**, ktorí mali právo zastávať vysoké funkcie v šógunátnej vláde, vrátane troch kancelárov.

Okrem obchodovania s mingskou Čínou sa v tomto období nadviazal aj obchod s **Kóreou dynastie Ri (I)** a tiež s kráľovstvom **Rúčú**.

3. Kráľovstvo Rúčú

Rúčú (po jap. *Rjúkjú-óoku*) zaznamenalo najväčší rozkvet od 14. do 16. storočia. Sformovalo sa najprv na ostrove Okinawa zjednocovacím procesom troch pôvodných okinawských kniežatstiev, tzv. „**Troch hôr**“, ktoré boli v 14. storočí zlúčené pod centrálnu vládu kráľa sídliaceho v juhookinawskom meste Šui (jap. Šuri) a zasahujúcu celé súostrovie Rjúkjú. Štátnym jazykom bola šuiská okinawčina, ktorou hovoril kráľovský dvor, tzv. *učináguči*, jazyk príbuzný japončine. Kultúra Rúčú intenzívne čerpala z podnetov čínskych aj japonských. Rozvíja sa poézia (básne *omoro*, neskôr *rjúka*), hudba a dráma.

Rúčú sprostredkovalo obchod s tovarom z južných krajín ako Indonézia a Juhovýchodná Ázia, hlavne dovoz vzácnych drev.

4. Wakó

V súvislosti s rozmachom obchodu treba spomenúť aj tzv. *wakó*, japonských pirátov, ktorí od 14. storočia napádali obchodné lode a drancovali aj na pobreží Kórey a Číny. Keď japonský štát proti nim účinne nezasiahol, r. 1419 vyslala Kórea veľkú námornú výpravu na Cušimu a v niekoľkodňových bojoch zlikvidovala tamojšie pirátske základne.

V 15. storočí dochádza v Japonsku k niekoľkým veľkým **vzburám**. Mnohé z nich trvali **niekoľko rokov** a zaberali územia **celých provincií**. Ich základňou boli roľníci alebo profesionálni dopravcovia, ktorí sa búrili proti zložitým pravidlám, mýtam a daniam. Jedno z veľkých povstaní vypuklo aj po skončení **hrôzovlády 6. šoguna Jošinori**.

Ašikaga Jošinori – 6. ašik. šogun

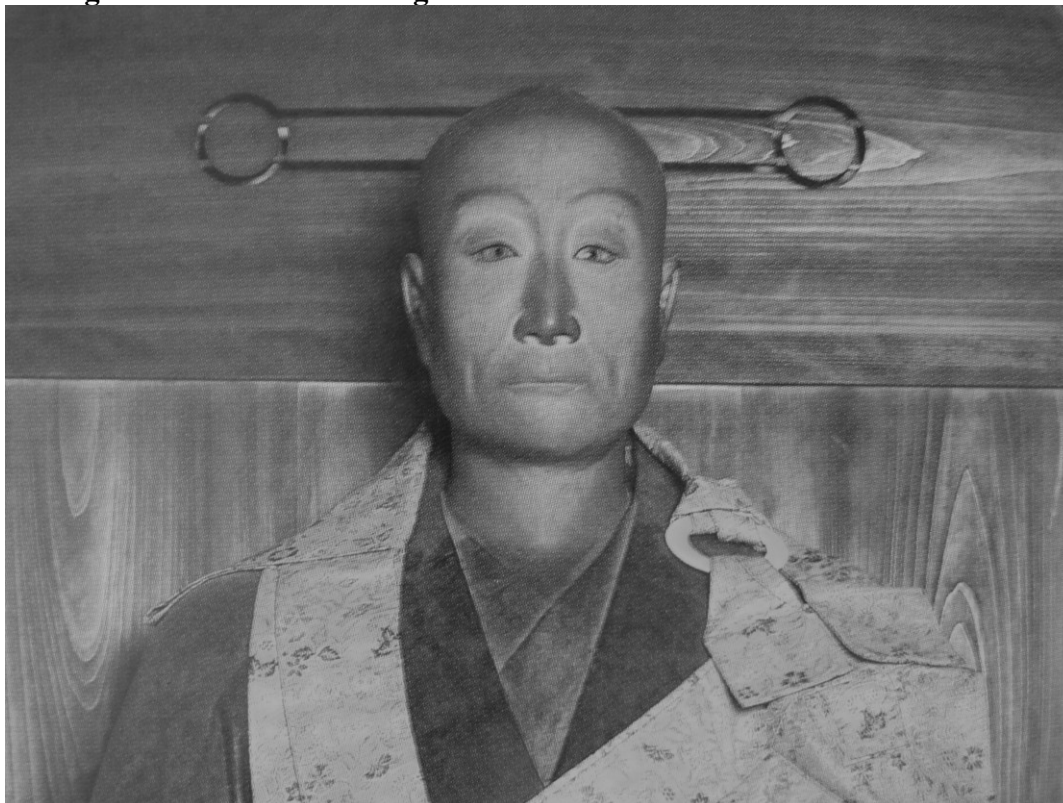

Jošinori už v útľom veku vošiel do **mníšskeho** stavu, prepracoval sa až na **opáta** kláštora a hlavu sekty **tendai** . Keď zomrel jeho mladý synovec, 5. šógun, navrátil sa do svetského života a prijal post šóguna. Začal tvrdo uplatňovať šógunátnu autoritu systémovými aj vojenskými zásahmi a opozícia voči nemu napokon vyústila do **atentátu r. 1441**.

5. Kultúra „Východných vrchov“ a vojna Ónin

Za 8. šóguna m. Jošimasa došlo k následníckym rozporom v šógunskom rode.

Ašikaga Jošimasa – 8. ašik. šógun

Dva tábory, podporujúce každý jedného z dvoch následníkov na post šóguna, začali r. 1467 vojnu napriek **výslovnému Jošimasovmu zákazu**. Boje prebiehali uprostred Kjóta a ťahali sa vyše **desaťročia** už aj **potom**, čo Jošimasa odstúpil. Vojna sa nazýva podľa vtedajšej cisárskej éry – **nepokoje Ónin** (alebo óninská vojna). Celé Kjóta bolo zdevastované, ľahli popolom celé štvrte vrátane Kvetinového paláca, ktorý dal vybudovať 3. šógun Jošimicu. Jošimasa, ktorý sa chcel vyrovnat' svojmu dedovi Jošimicuovi, si dal vo **Východných vrchoch (Higašijama)** budovať náprotivok Jošimicovho „Zlatého pavilónu“. Bol ním kláštor, ktorého ústrednou budovou bol **šariden** v prostejšom duchu ako zlatý šariden Jošimicua.

Ginkaku (dosl. „Strieborná veža“, Strieborný pavilón) + zenová záhrada s Fudžisanom

Na rozdiel od „Zlatej veže“ *Kinkaku* má tunajší šariden len **dve** podlažia a bol pomenovaný „Strieborná veža“ Ginkaku, hoci nikdy nebol postriebený. Symbolizuje posun vkusu k **štylizovanej prostote** a chudobe, v jeho areáli Jošimasa poriadal čajový obrad a básnické večierky pri svite mesiaca. Kultúra Jošimasovej éry sa podľa lokality jeho sídla nazýva „Kultúra Východných vrchov (č. Východných hor)“ (*Higašijama bunka*). ((MAPA) Do éry kultúry Východných vrchov spadá čajový obrad, kamenné zenové záhrady a maľbová tvorba Seššúa a prvých Kanóovcov.

minimálna záhrada *karesansui* (“suchá záhrada hôr a vôd”) v Daitokudži

Záhrady v kláštorech zenových siekt mali podobne ako tušová maľba skytať pohľad na prírodu v jej premenách a pomôcť tak človeku dobrať sa podstaty bytia. Boli určené nie na prechádzanie sa, ale na pozorovanie z ochodze kláštornej siene. Tlmené tóny prírodne sfarbených kameňov pripomínajú monochromatickú tušovú maľbu, na ktorú vlastne nadväzujú. Najznámejšími sú kamenné záhrady v **Daitokudži** a v **Rjóandži**, obe pochopiteľne v Kjóte.

zenová záhrada v Daitokudži

Architektúra zenových kláštorov sa stala základom nového slohu obdobia muromači, ŠOINZUKURI, v ktorom sa vytvorili prvky považované za typické znaky japonského obytného interiéru:

tatami

posuvné steny šódži a fusuma.

tokonoma – výklenok. V ňom:

čigaidana (asymetrické poličky)

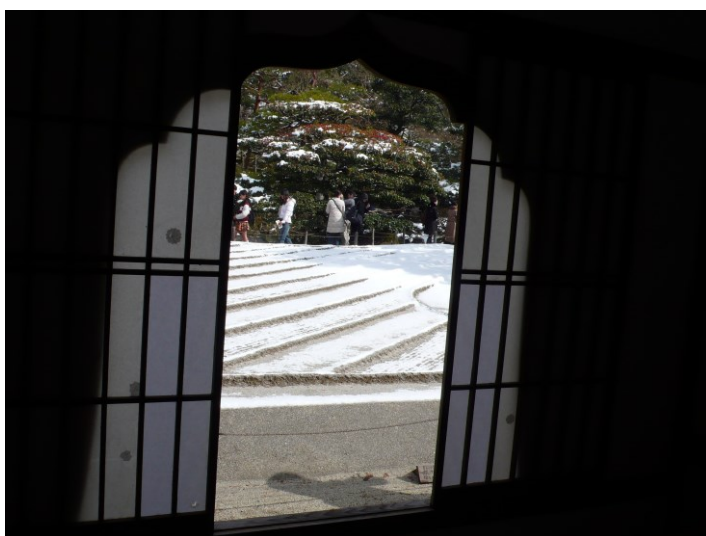
kakedžiku (kakemono) – visiaci zvitok, striedal sa podľa ročných období

kadó/ikebana

***čigaidana* ve výklenku *tokonoma* (Nidžódžó)**

***šódži* v Kláštore Strieborného pavilónu**

Q (=otázky) – muromači

1. Kdy bylo?
2. Jak se jmenuje prvních cca 60 let muromačiského období a proč?
3. Který šógun konsolidoval moc z rukou rozbité vojenské vrstvy?
4. Kterí dva šógunové se postarali o dvě nejdůležitější kulturní období?
5. Kdy byl největší rozkvět rjúkjúského království *Rúčú*?
6. Co se zakončuje a co se otvírá válkou *Ónin*?
7. Co se v době muromači dělo v architektuře, výtvarném umění a literatuře?